ताजक केशवी सोदाहरणम of केशव दैवज्ञ - Edited and published by बाबू वाराणसी प्रसाद at काशी संस्कृत प्रेस - brittle condition, so the total leaves are tissued - Loose leaves lithoprint edn., Benares, 1926 Vikram era.

57/1869 ✓

(25)

Bill No. 3/07-08

74

2008-0228

Indira Gandhi National Centre for the Arts

Indira Gandhi National
Centre for the Arts

133.5
DAT

DATA ENTERED
Date 19/06/08

KALANIDHI
Rare Book Collection
ACC No.: R. 228
IGNCA Date: 25.3.08

Indira Gandhi National Centre for the Arts

॥ अथ ताजक के सावी सोदाहरण प्रारंभः ॥

Indira Gandhi National Centre for the Arts

कैर्वा ॥ श्रीगुरोश्चरणनमः ॥ नत्वा हि विधिं सुकलाधरं च श्रीकृष्णं चिन्मयं सर्वगं ॥ हुंडिकी किंचित्कार्यं कामादेः रमणैः जे ॥१॥ दि
ना-र्द्धं वाक्यार्हैर्बवि रांगारिष्ठ्यो विचार्याशो ऽनलजातकं कुक ॥ हके एकस्याब्दफलस्य लोकां क रोतिसोदाहरणां प्रसन्नां ॥
1 ॥श्रीमत्केशवदैवज्ञो निर्विघ्नेन ग्रंथसमाप्त्यर्थं नमः पंच ग्रंथे गणेशं नमस्करोति की दृशं तिजानीते । मतइति प्रथ
हं केयवस्ताद्वर्गितलवर्षफलस्यपद्धतिं गार्भौकम दृतुरूपेण वच्मि यथाभि ॥ ति हेतुगणेशं नमस्करस्य मतः
॥श्रीगणेशाय नमः॥ ॥ पनत्वा शिवो कंपलं हायने दृष्ट्वा क्रमात् क्रमयैर्यतो दुर्गमंतरा ॥
क्रमतवत्सिन्निपद्धतिं मस्फुटोक्त्या गणेशं नमस्कृत्य वालावबोधं ॥१॥ स्वात्मजन्मसवगोदया
भ्रादित्य संजन्मा केतुल्योरविर्यदा कृत्यं वर्षं भवेत्तत्समाः शैलाभ्रदिक् १०७ ग्राहताः ॥ ॥
भव्ये रवावर्षं वा शिकोक्ता भि कश्या दोहाम्योस्य वर्षजातं फलं क्रमेण नोक्तं । कुतः यतो दुर्गमं दुर्गमरी स्यातत्तस्य
यतोहं वक्ष्ये । कथं स्फुटोक्त्या । किंविशिष्टं पद्धतिं । बालावबोधां बालानामपि सुबोधां ॥१॥ अथ वर्षप्रवेशकाल
माह ॥ स्वात्मेति । आदित्यर्क्षं आदित्यजन्मकालीन रव्यादि म्रहाज्जन्मलग्नं च तत्सावयवमिन्दिने जन्माकैतु

२ त्योरविः राशिभागकलाविकलादिना तुल्योरविर्भवति तस्मिन्सावयवे दिने ऽब्दप्रवेशः स्यात् ॥ गतसमाः जन्मकालीनश
केवर्तमानशकाच्छोधिते सति शेषं गतसमाः ॥ गतवर्षाणि शैलाभ्रदि १००७ घ्नाः सप्ताधिकसहस्रेण गुणिताः ख्वा
भ्रेभै ८०० र्हृताः अब्दशास्याभक्ताः फलं दिनघटिकादिना द्यं ॥ जन्मवारघटिपलादि पूर्वफले यथानुक्रमाद्योज्यं
। तदाद्या ॥ पूर्वदिनादियदत्र लब्धं तद्दिने जनिवासरे योज्यः ॥ घटिकायां उदयाज्जन्मसमय पर्यंतं गतघटिका योज्याः
एवौ जन्मनि रात्रिगत घटीषु दिनमानं संयोज्यं एवमुदयात् गतघटिकाः कस्ता घटिकायां योज्याः ॥ पलेषु पलानि

ख्वाभ्रेभै ८०० र्जनिवासरादिसहितात्सप्तानगे ७ स्तद्दिने ब्दादिः सावयवः स्फुटोत्र जनिजो मा

ततः पलानां षष्ट्याहृते लब्धं घटीषु योज्यं । तासु षष्ट्या हृतासु लब्धं दिनेषु ॥१॥ सः क्वचिदूनयुक् ॥ २ ॥ ॥
योज्यं । पश्चान्नगैः सप्तभिः शेषः सावयवे घटीपलाद्यवयवसहितेन तद्वारे ऽब्दादिवर्षादिः स्यात् ॥ अत्र जनिजो मा
सः स्फुटः स्पष्टो ज्ञेयः ॥ यस्मिन्मासे जन्म तस्मिन्मासे वर्षप्रवेशो ज्ञेय इत्यर्थः ॥ क्वचित्तु कस्मिंश्चित्स्पष्टे ऊनयुक् एकरहि
तरत्नद्युक्तो वा कार्यः ॥ अयमर्थः ॥ यदा जन्मार्कतुल्यो रविर्जन्ममासे न याति पूर्वे परे वा मासे आयाति तदा एकरहि

Indira Gandhi National Centre for the Arts

केन्द्रे श्रीगणेशाय नमः ॥ शोधितं ॥ अथ ग्रहलाघवे ॥ संवत् १६३६ शाके १५०१ प्रवर्त्तमाने आश्विनशुक्ल ६ शनौ दिन १४
घटी ४४ पूर्वाषाढा ४१।५० शोभन घ २४।३६ भवत्यत्र ग्रहलाघवटीका ४ पलं ... ॥ ५।४८
२ अथ १२ ... दि १।६।३६। ४८ ॥ ... ६० । ४० ।२० ... ॥ १६ अथ ... साध्य
... शाके १५०० ... १५३८ ... ११०० ... ३।२१७ ॥
... ७०० ... २० ... ४।८ ... २० ... मुख्य
... ४।१। ४४ ... ॥ अथ एकवर्षादि ... वर्षादि ...
... ॥ ... ॥ १४।३। १० ... पूर्ववत् ...
... ११ पलं ॥ पूर्ववत् ... ॥ १।१४। ...
२।१३ ... ॥ एवं ... ॥ ४
... ॥ ... ॥ ॥ २ ॥ ॥ ... ॥

३

॥एवंवर्षादौवारादिकंज्ञात्वातिथिज्ञानमाह॥ रुद्रघ्नेतसमाद्गति॥रुद्राएकादशतैर्गुणितादृतसमाःगतवर्षाणिका
र्याणि॥ताः पृथक् ८ स्वखाद्रि कुलवाढ्याः १७० स्वकीयेनसप्तसप्ताधिक शततभागेनाढ्यायुक्ताःकार्याः॥जन्मति
थ्यन्विताःजन्मकालेयातिथिः शुक्लप्रतिपदारम्भभवतितयान्विताःयुक्ताः॥ततस्ताभ्यःखाग्निभिस्त्रिंशद्भि
स्तष्टाःशेषंअब्दवक्रजतिथिर्भवति॥ अब्दस्यवर्षस्यवक्त्रंमुखंआदिरितियावत् अत्रजातातिथिःस्यात्०।वर्ष
रुद्रघ्ने ११ तसमाःस्वखाद्रि १०७ कुलवाढ्याजन्मतिथ्यन्विताःस्तष्टाःखाग्नि ३० भिरब्दवक्त्र
जतिथिःस्याद्धनयुक्ताक्वचित्॥ वर्षादौकुरुखेचरांस्तनुमुखाभावांश्चजन्मोक्तिवद्घातावैर्यु
तजन्मलग्नभमितैः१२स्तष्टंभवेदिष्टहा॥३॥ ॥१॥प्रवेशतिथिरित्यर्थः॥साक्वचिद्धनयुक्ताएकोना
एकयुक्ताचकार्या॥एतदुक्तंभवति॥वर्षप्रवेशवारेणैवनिर्णयः॥यदातस्मिन्पूर्वानीतवासरेसातिथिर्नायातिपूर्वे
परेवावासरेआयातितदैकोनायुक्तावाकार्या॥एवमत्रवर्षप्रवेशेमासपक्षतिथिवारसमयाज्ञात्वाकिंको
र्यमित्यतआह॥वर्षादाविति० अत्रवर्षादौस्फुटखेचराः स्पष्टग्रहायस्मात्कारणात्तद्दृग्गोचराःतस्मात्साधयाःजन्मो

Indira Gandhi National Centre for the Arts

के [illegible] स्त [illegible] भावाः [illegible]
[illegible] नाना [illegible]
१ [illegible] ॥ २ [illegible] पर्या [illegible]
[illegible] किंपते [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] भावाः [illegible] ॥ १ ॥ [illegible]
[illegible] ॥ [illegible] ॥ १ ॥
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

॥ अथ दृष्टिमाह ॥ स्नेहेति ॥ त्रिभवे तृतीये एकादशे ३।११ स्थाने स्नेहा एकचरणदृष्टिः ॥ अंबु ४ खे १० चतुर्थदशमे झकट ।
काद्धिचरणदृष्टिः कोणे नवमपंचमे ९।५ सुखाशुभकरी त्रि चरणदृष्टिः ॥ अस्ताद्ययोः सप्तमप्रथमयोः १।७ । वैरा वै
रकरी ॥ पूर्णदृष्टिः ॥ अंघ्रिचयात् चरणवृद्ध्या दृष्टाद्दृष्टफला ॥ द्रष्टा वर्जितदृश्यकस्य शेषे राशिद्वये राशिदशके चरण
दृष्टिः ॥ एवं द्रष्टा वर्जितदृश्यकस्य राशित्रये राशिनवके च शेषे अर्धमिता दृष्टिः ॥ द्रष्टा वर्जितदृश्यकस्य च तुर्थाष्ट

स्नेहा दृक् त्रिभवे ३।११ बुखे ४।१० झकटका कोणे सुखा ९।५ स्ताद्ययोः ७।१ वैरे छांघ्रिचयात्सरा
ईखगदृक् भाकुभाद्दृक्तोधिका ॥ संख्यावत्फलमुग्नदृक् खलखगे सदृक् शुभे व्यत्ययेद्दृशी
घ्राह्न घुगे र्क भाग १२ विवरे शस्ता बला स्यात्फलं ॥ ९ ॥ १९ मिते शेषे पादत्रय मिता दृष्टिः ॥ मध्ये ऽनुपातः

त्रिंशदंशैर्गतैभोग्यांशे अधिके गतांके सुकं कार्यं स्वयेस्वनिहीनं कार्यं स्वाग्न दृश्यस्य घटाकलाद्या दृष्टिर्भवति ॥ द्रष्टा व
र्जितदृश्यकस्य एकादिभेअंकाः ॥ परार्धखगदृक् परराशिषट्कस्थितग्नदृक् दृष्टिः प्राग्भार्धे दृक्तः पूर्वराशिषट्कस्थि
तग्नदृक् टेरधिका ॥ तत्र लग्नादिषष्ठांतं पूर्वार्धः ॥ सप्तमादिद्वादशांतं परार्धमिति ॥ फलं संख्यावत् संख्यातुल्यं ॥

Indira Gandhi National Centre for the Arts

कै॰ प्रो॰ [illegible] भवन [illegible] स्पष्टा [illegible] लग्न [illegible] संभुवो [illegible] ॥ ४

६	८	२	५	१४	१६	१६	४३	५	०	२	६	८	५	२	१४	४४	४४	५	१३	[illegible]	५	८	४	५	[illegible]

[illegible] ॥ [illegible] स्पष्टं [illegible] पूर्वं [illegible] संपूर्णो [illegible] ॥ [illegible] पादे [illegible]

शुभे [illegible] ॥ [illegible] लिखितं ॥ [illegible]

[illegible] शुभे [illegible] पापे [illegible]

१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२	[illegible]
०	३२	२०	५०	०	६०	०	४५	२०	१५	०	६०	

[illegible] प्रमाणं [illegible]

५ त्तलघुगेऽल्पगतोऽन्हे अर्कभागविवरे द्वादशभागमध्ये चेत्तदा सा दृष्टिः प्रशस्ता उत्तमा ॥ बलात्फलं स्यात् ॥ बलाधि
के पूर्णफलं ॥ मध्यमबले मध्यफलं ॥ बलाल्पत्वे अल्पफलं ज्ञेयं ॥ ४ ॥ अथ दीप्तिभागानाह ॥ तिथ्यर्केति ॥ अ
र्कोऽत्र सप्तसु तिथ्यादयो दीप्तिभागाः स्युः तिथयः पंचदश रवेः ॥ अर्काः द्वादश चंद्रस्य ॥ अष्ट अंशो भौमस्य ॥ नगाः
सप्त बुधस्य ॥ अंकाः नव गुरोः ॥ शैलाः सप्त शुक्रस्य ॥ नव शनेर्दीप्तिभागा द्युसदां ॥ ते दीप्तिभागैः द्रष्टांशोन्मित दृश्य

तिथ्यर्काष्टनगांकशैलनव १५।१२।८।७।९।७।९। चार्काद्दीप्तिभागाः स्वतैर्द्रष्टांशोन्मितदृश्य

खेटकलवात्पृष्ठेऽग्रतो दृग्भवेत् ॥ ॥ ११ खेटकलवात्पृष्ठे दृग्भवेत् ॥ एतदुक्तं भवति ॥ यः पश्यति स

द्रष्टा तस्यांशाः तैरुन्मिताः परिमिताः ॥ दृश्यखेटस्य अवलोक्यमानग्रहस्य लवाः भागाः भवंति तदा संपूर्णा दृष्टि
र्यदा द्रष्टग्रहभागेभ्यः द्रष्टग्रहदीप्त्यंशतुल्यैः दृश्यग्रहभागैः पृष्ठे न्यूनैः सद्भिः अग्रतोऽधिकैः तदा ग्रहदृष्टिर्भवेत् ॥ इयं दृ
ष्टिर्मुथशिलाख्या यमुपयुक्ता ज्ञेया ॥ उदाहरणं ॥ गुरुर्द्रष्टा ३।४।५ शुक्रो दृश्यः ५।२।४३ द्रष्टुर्भागेभ्यः ४ दृश्यभागा न्यू
नाः संति ॥ द्रष्टुर्दीप्त्यंशमध्येऽस्ति अतः अनयोर्दृष्टिरस्तीति ज्ञातव्यं ॥ इह ताजिके अब्जार्कि सितेंदुजाः चंद्रश्च

Indira Gandhi National Centre for the Arts

केपी॰ नि सुन्तु भा न र्भ स्त्री न हा॰ अनि रविभौ न तु र्द॰ तु र मन हा॥ भव न तुं स काम सं नि॥ न ख च त्वारि ह र्न स्था ना नि

ता॰ ३ ना स ह र्म स्था न न य म्या ह॥ रा र्जी नि॥ न स्य हृ दीर्घि ना॥ ति र्नि दि व र्ष हृ र्षि ता:॥ न्न प न र्भी:॥ स्त्री न हा रा जौ सु र ष

३ निहा हिने शा नं दे ला:॥ लग्ना वि नि पु ल मो दा र्भ नि सु र पि शु ल न्न द्वि तीय र जौ म रा शि सु व ते मे ला॰ स्त्री म

ता हृ र्षि ता॥ ज ता वि शु रा शि शु व तु र्थ पं च म ष ष्ठ स्था ने तु व नै मा ना॰ तु रु पग न हा हृ र्षि ता॥ त ता॰ स म मा ष्ट म न व

ना र्भी का र्कि त्रि नं हु आ र दु हा न्ये र श्च ह र्ष र्षि ता ल ग्ना त्रि वि शु ता श्व गो भि न र स भू

क हे पु रि पे त्रि ना ह॥ ८॥ ३॥ ६॥ १॥ ११॥ ५॥ १२॥ ७॥ इ ति ह र्ष स्था ना नि॰॥ ॥:७:॥

न स्था ने श्री न हा हृ र्षि ता॰। त नि व र्भ का र स ह व र स्था ने पु ज व न हृ र्षि ता: इ ति [illegible]

शिन हा र्भ ना न नो व श हि त र्भ स्था ना नि भ वं ति [illegible] नि शं म भ॥ त चु र्था॥ [illegible] हृ र्षि ता:॥ भा नि

स्त्री र्भ ता तु स्थि ता र्भ श हा॥ त्वा: प हु न स्थि तो भौ न: [illegible] नि तन स्थितो बुध: [illegible]

ता र्भ त तु बुध: सु क र्भ र: [illegible] स्था॥ [illegible] स्थान न्वय तु र्को॥ चतु र्थ र्भ स्थान र्भ न्यो नं [illegible]

६ तज्ज्ञेयम्॥ तद्यथा॥ गृहे स्वगृहे सति अथवा स्वोच्चे सति चतुर्थहर्षस्थानं ज्ञेयं॥ स्वगृहे महद्बलं तद्देवस्वोच्चेऽभ
प्यत्रापि पंचविंशोपका बलं न तु द्विगुणं अत्र विंशतिर्विंशोपकाः परमबलं २० तच्चत्वारि हर्षस्थानानीति कारणा
च्चतुर्भिर्भक्तं लब्धाः पंचविंशोपकाः॥ एवं चतुर्षु हर्षपदेषु प्रत्येकं पंचविंशोपकाबलं॥ तेस्याप्याः॥ उदाहरणं॥
द्विवावर्षप्रवेशः अतः पुरुषग्रहाणां रविभौमगुरूणां प्रथमं हर्षपदं प्राप्तं तत्र बलं पंचविंशोपकाः ५ लग्नात्प्रथ
मद्वितीयाष्टमस्थाः स्त्रीग्रहा बुधशुक्रचंद्राः॥ दशमद्वादशयोः पुरुषग्रहो गुरुरवी तिष्ठतः अतस्तेषां हर्षपदं प्रा
प्तं तत्रापि बलं पंचविंशोपकाः॥ अथ सूर्यादयो लग्नात्तृतीयादिस्थानेषु न संति बुधो लग्नेस्ति अतस्तृती
यं हर्षपदं प्राप्तं अत्रापि बलं पंचविंशोपकाः शनिभौमौ स्वगृहे तिष्ठतः॥ तयोश्चतुर्थं हर्षपदमागतं॥ गुरुचं
द्रौ स्वोच्चे स्तः अतः पंचविंशोपकाः॥ एवं सर्वेषां हर्षस्थानानि तेषु प्रत्येकं बलानि तदैक्यानि च लिख्यंते॥
॥ ॥ इति हर्षस्थानानि॥ ॥

Indira Gandhi National Centre for the Arts

[illegible]

र	च	मं	बु	बृ	शु	श	ग्रहाः ॥
१०	३	[illegible]	[illegible]	५	[illegible]	[illegible]	उच्चानि ॥
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	नीचानि ॥

मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध	म	कुं	मी	राशयः ॥
मं	शु	बु	चं	र	बु	शु	मं	गु	श	श	गु	[illegible]स्वामि:

र	चं	मं	बु	गु	शु	श	ग्रहाः
१	०	[illegible]	५	०	०	१	[illegible]
५	०	५	०	५	०	[illegible]	[illegible]
०	५	०	५	०	५	०	[illegible]
०	५	५	०	५	०	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	५	५	योगः

विषम भेस्व[illegible] पा[illegible]कार्के यो: ॥ ॥ [illegible]

[illegible]

॥ अथ त्रिभागात् द्वादशांशवर्गमाह ॥ भागीभूतेति ॥ भागीभूतखगात् ॥ तन्ह स्मराशयस्त्रिंशता गुण्याः अधस्थभाग
युक्तास्त्रिभागाः स्युः ॥ एवं भागीकृतात् ग्रहात् ॥ त्रिभागकमुखे कोंशांतसंख्याहतात् त्रिभागो मुखे आदौ अर्कांशा
द्वादशांशा अंशे तेषां वर्गाणां चतुर्थपंचषष्ठसप्तमाष्टमनवमदशमैकादशांशास्तेषां संख्यया गुणितात् ॥ त
द्यथा ॥ तत्रीयांशश्चेत् त्रिघ्नात् भागीभूतात् खगात् चतुर्थांशश्चेत्तदा चतुर्गुणादित्यादि ॥ एवमंशसंख्यया गुणि

भागीभूतखगात्त्रिभागकमुखाकोंशांतसंख्याहतात्खाग्न्या ३० प्ता
स्युर्लिप्ताः षडंशतः इनैस्तप्तेशजनोस्यः स्वकात् ॥ ६ ॥ ॥ ६ ॥

तात् ग्रहात् खाग्न्याप्ताः त्रिंशल्लब्धा इतरागमात्स्लेत्रीयांशादयः स्युरित्यर्थः ॥ षडंशतः षडंशमारभ्य एकाद
शपर्यंतं इनैर्द्वादशभिस्तष्टं शेषस्य गणनाक्रमः ॥ अजतो मेषादारभ्य अंशो द्वादशांशः इनैर्द्वादशभिस्तष्टः ॥
अवशेषतः स्वभात् स्वराशेः सकाशात् गणनीय इति तन्मेषात् ॥ ६ ॥ ॥ ६ ॥ ॥ ः ॥ ॥

के॰ चौ॰ ॥ अथ यज्ञं साद्दिनया जां विशेषमाहा ॥ यानस्थेशे निश्च माला ॰ गता श्वे ये पूर्व भा ध्यिजा स्वं अस्ये पौश्च एणं पंचानां श्याह
ता॰ च॰ निर्गुणमंकार्येमा श्याङ्गति हिंशु का श्रगे॰ स्वभिन्न चा भवं तो रवि यत्र भ्युङ्ग्यं सूचा॰ अंश स्वामि नेभवं नि वेदल
८ व॰ पूर्वाने न चतुर्थो भा स्वकनैय्य नु भिन्ना भ॰ ततहिनु णिता॰ लक्ष्मा न्विता॰ । चतुर्थं का ल्य व्याते न्विता नुका
कार्या॰ नैव तुर्यो श्र स्वामिन॰ क्रिया नृ से स्व मा भ्यगण श्रीम्या॰ हूतु लन॰ आगानी ता॰ पंच भ॰ श्र॰ रिकु आ ह्य भिन्न
याजनं सप्त शा धूह विर्हिं रतुगे १ लप्या कैन स्वं शपा स्व शाचे दलवा॰ क्रूते ४ गुण २ हता
लक्ष्मविनासेनिभा वदिक्ष देतुलपा॰ कुमा कि पुलनि चतु कास्तु भि ल्लो ज्य का॰ स्वर्यो
सहाय भावगं द्रष्ट निज सदो वेश भो न्मो स्तुभ॰ ॥ ७ ॥ ११ ष॰ रेषा तुन्न कि शुभवि चतुर्थाल स्कवि तो
मचलि मो॰ः भौमसानि गुरुतु भमक भ न्दु पगुरुश भि भौ मा का ऋभे पत्वा निन॰ स्तु॰ अङ्गे मिनि भि होने स्वभि साम॰
सन्हे मेखा स्वनेमा नित्यमन हरवचो दृ सव गौ॰ गवह हो सान तौ भो शुवतु भौ श पंच भो गव स्तां स्पष्ट मा गा पुर्व
सञ्नवमा शाद श्रपौ शीकोद्र ग्रह सहा दष्ट मा कृ पास्तु भा स्तुभ फलदा॰ अन्य॰ नीचा ग्रि स्त्रा स्यां गा दि न्न हस्य॰ ॥

Indira Gandhi National Centre for the Arts

८ द्वादशवर्गाअशुभाः विकलाः॥ तद्यथा॥ ग्रहाणां शुभवर्गपापवर्गपंक्तिद्वयांतरं कृत्वाधिकशुभावशेषेण ग्रहो
बलिष्ठः॥ अशुभावशेषेनिर्बलः॥ उदाहरणं॥ अथ रविः कन्यायां अतो ग्रहेशो बुधः॥ समराशौ द्वितीयहो
रायां तिष्ठति अतो होरेशो रविः॥ ५।२४।४२।१२ भागीभूतः १७४।४२।१२ त्रिगुणः ५२४।६। ३६ त्रिंशद्भक्ताः फ
लं। गताः तृतीयांशाः १७ यातस्त्र्यंशः १७ शरा ५ हृति ८५ द्विसुक् ८७ सप्ततष्टं शेषं ३ अर्कोच्चयोगताः वर्तमा
नो बुधः स्वामी। भागीभूतश्चतुर्गुणः। ६९८।४८।४८ त्रिंशद्भक्तः गताश्चतुर्थांशः २३ हते ४ स्तष्टाः लब्धं ५ शेषांशा
३ गुण हताः ९ लब्धमन्विताः १४ द्वादशतष्टाः शेषं २ जातो द्वौ राशिपो वर्तमानश्चतुर्थांशपो बुधः। भागी
भूतः पंचघ्नः ८७३।३१।१० त्रिंशद्भक्तः फलं गताः पंचमांशाः २९ द्विकष्टाः शेषं ९ गताः विद्यमानो दशम
स्तदधिपो वा भौमः पंचमांशे भागीभूतः स्वगः षड्घ्नः १०४८।१३।१२ त्रिंशद्भक्तः लब्धं गताः षष्ठांशाः ३४ द्विनै
स्तष्टाः शेषं १० दशमगता विद्यमानः षष्ठांशेशो मेषादिगणनया शनिः॥ भागीभूतः सप्तघ्नः। १२२२।५५।
२४। त्रिंशद्भक्तः फलं गताः सप्तमांशाः ४० द्विनैस्तष्टः शेषं ४ मेषादिगणनया सप्तमांशेशो रविः॥ भागीभू

Indira Gandhi National Centre for the Arts

के॰ वी॰ भौमश्च स्फु॰ १२।६।१०।७ अविं त्रिंशद्गुणं कं॰ फलं लंगना लब्धं शंशा॰ ४ इ॰ दूनैः त्र्यंशः शेषं १० मेषादि हिंद्युक्तो [illegible] शनि॰ भौ
तात्कालिकः लग्नं मकरः १।२७।१।१९।४८ त्रिंशद्गुणं कं॰ फलं लग्नं लब्धं सांशाः ५२ दूनैः त्र्यंशाः शेषं ८ मेषादि हिंद्युक्तो नव मांशे

ध

[illegible] भौमाद्भूतांश स्फु॰ १।२५।७।१०।७ त्रिंशद्गुणं कं॰ फलं लग्नं लब्धं सा मांशाः ५।८ दूनैः त्र्यंशाः शेषं १० मेषादि लग्ना
[illegible] भौमो लग्नात् भावो भूतस्फुटः स्फुटः ॥१।७।१।भा॰ [illegible] त्रिंशद्गुणं कं॰ फलं [illegible] लब्धं सांशाः ६ [illegible] त्र्यंशाः ४ शे
वृश्चिकादि [illegible] पद्मकौ [illegible] देवो [illegible] स्थित [illegible] त्रि॰ मे [illegible]
[illegible] शुभे [illegible] शुभकाः ॥ [illegible] वदंदेहे [illegible] शुभमगु
[illegible] शुभकाः [illegible] नविंशु [illegible] गांगं [illegible] स्फु॰ ७।१।६।१५।२॥१७॥
[illegible] त्रिंशद्गुणं कं॰ फलं लग्नं लब्धं सांशाः ६।६ दूनैः त्र्यंशाः शेषं ० [illegible]
[illegible]
[illegible] वा सा [illegible] गाम [illegible] कृ [illegible]

Indira Gandhi National Centre for the Arts

स्वामीशुक्रः॥ततोभागाष्टकस्वामीबुधः॥ततःपंचभागस्वामीभौमः॥ ततोभागपंचकस्वामी शनिरितियावत्॥एवमग्रे

सिंहेंगेषुनगांगषट्‌ ६।५।७।६।६ गुरुसितार्किज्ञासृजांस्युस्त्रियांशैलाशाब्धिनगद्विका

७।१०।४।७।२ ज्ञभृगुजेज्यारार्केजानांघटे॥ षण्मगाद्रिगवाहवः ६।८।७।७।२ शनिवुधेंद्रे।

ज्यासृकुजिक्ष्माभुवांशैलाब्ध्यष्टशरर्तु ७।४।८।५।६ भिःकुजसितज्ञेज्यैनयोर्वृश्चिके ११॥

चापेजीवसितज्ञभौमशनयोर्के स्वब्धिपंचाब्धिभि १२।५।४।५।४ र्नक्रेज्ञेज्यसितार्क्यस्र

ग्लचयोद्र्यद्रि वेदाब्धयः॥७।७।८।४।४ कुंभेज्ञासृकुजिदीज्यभौमशनयोर्द्ध्यंगा।

द्रिबाणेषुभि ७।६।७।५।५ र्मीनेशुक्रगुरुज्ञभौमशनयोर्काब्ध्यग्निगोद्व्यंशकैः॥ ॥

॥ १२।४।३।८।२॥१२॥इतिहद्दक्रमः॥

पिबोध्यम्॥ ॥स्पष्टचक्रेस्पष्टीकृतंहद्दाचक्रम्॥ ॥ॐ॥ ॥ इतिहद्दाध्यायः ॥ ॥ॐ॥ ॥ समाप्त

Indira Gandhi National Centre for the Arts

के॰ वी॰
ता॰ ४र्थ
८२

स्व	चं	मं	बु	गु	शु	श	ग्रहाः
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	मनहू
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	होरा
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	त्रिकन
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	धनलग्न
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	पंचम
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	कहस्थ
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	सप्तम
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	अष्टम
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	नवम
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	दशम
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	एकादश
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	द्वादश
॥ अथ ग्रहाणां [illegible]क्रमः ॥							

॥ अथ ग्रहाणां मित्राण्याह ॥ सूर्यादि ति ॥ सूर्यो गुरुश्री
मा ॥ १ ॥ अथ ग्रहाणां मित्राणि ॥ गुरुः शुक्रो भौमश्चंद्राः सूर्य
स्य रविभौमगुरवश्चंद्रस्य ॥ सूर्यगुरुचंद्राः भौमस्य
शुक्रराहुसूर्या बुधस्य ॥ भौमसूर्यचंद्राः गुरोः बुध
राहुशनयः ॥ शुक्रस्य राहुबुधशुक्राः शनेः ॥ ॥

सूर्योर्कजीवकुजेंदवो रविकुजे न्याभा
सोरे भेंदवः शुक्रार्कगुरुगाः कुजा
र्कशशिनो नागर्कजाः स्युः क्रमात् ॥ १ ॥ शुक्रबुधशनयो मन्दहोर्मित्राणि ॥ अन्ये॰ मित्र॰
मित्रभिन्नास्ते शत्रवो वैरिणः ॥ मन्युक्ता ॥ बुधशुक्रौ शनिराहवोरविचंद्रगुरूणां शत्रवः ॥ रवि
चंद्रौ भौमगुरुबुधशुक्र शनिराहूणां शत्रवः ॥ ताजिकाचार्य मते समानं ह्यंति ॥ क्रूरग्रहाः पापाः

मे	वृ	मि	क	सिं	क	तु	वृ	ध	म	कुं	मी	ग्रहाः
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

Indira Gandhi National Centre for the Arts

अक्रूराः सौम्याः तेषां स्वभावं राशेश्च अखिलं संपूर्णं तत्सर्वं ताजिकशास्त्रतो ज्ञेयं ॥ ग्रंथे विस्तारभयान्नात्र लिखितं ॥ १३
॥ इति मित्रामित्रमध्यायः ॥ अथ ताजिकोक्तषोडशयोगेषु संक्षेपतो मुथशिलादियोगत्रयमाह ॥ एकर्क्षे इति ॥ मो ते
यमिति ॥ एकर्क्षे एकराशौ स्थितग्रहयोर्मध्ये अधिकगः अधिकगतिग्रहः अल्पगतिग्रहात् ऊनलवः भागैरल्पः दीप्तां
शमध्ये शीघ्रग्रहस्य दीप्तांशावधितदा मुथशिलं भवतु ॥ जातं दीप्तांशवाह्ये ग्रहोऽन्तरे दीप्तभागाधिके सति

एहुत्रासु जितः सितज्ञशनयो मित्राणि ये न्ये रयः क्रूराक्रूरखगस्वभावमखिलं राशेश्च ।
तत्ताजिकात् ॥ १३ ॥ इति द्वादशवर्गी मित्राध्यायः ॥ एकर्क्षेऽधिकगोल्पगात्कुशलवो दी
प्तांशमध्ये क्रमात्रद्वाह्ये भवेदेष्यकं मुथशिलं पूर्णं तु तौ चेत्समौ ॥ भांत्यांशस्य चलात्स्वदी ।
प्तिविवरे मंदेऽग्रगेऽप्येष्यकं दीप्तांशावधि चैकभेऽग्रगचले स्यादीसराफाह्वयः ॥ १४ ॥ ॥

तदा मुथशिलं एष्यकं ॥ अयमेको योगः ॥ दीप्तभागाश्चोक्ताः ॥ तिथ्यर्केस्यादिना ॥ तावेकराशिस्थौ ग्रहौ समौ भागाद्यवयव
तुल्यौ तदा पूर्णं संपूर्णं मुथशिलं तत्कालेऽएव जातं ज्ञेयं ॥ भिन्नराशावपि योगमाह ॥ भांत्यस्यादिति ॥ भं राशिस्तस्य यो ।

Indira Gandhi National Centre for the Arts

केन्द्रौ॰ ग्रहयोगः त्रिंशन्मितमानाः ॥ नवविद्यमानोयोगः बहुयोगः अथिग्रहग तत्र्निर्ने हः ॥ तस्मान्नवदीप्तिभागविदये स्वदीपांशांतरे

ता॰ऊ॰ मिते अन्य सायनौ यो ग्रहे ग्रपिके स्वतिशी ग्रहमहस्य दोष्णांशभागावधि दीप्तिभागे तुल्यइष्टांतरं भावज्ञभवति भावदोष्फकं भवि

१० भवदीप्तांशतुल्यांतरे तु विद्यमानमेवेत्सर्थः ॥ मित्रहंता एकोपि एकराशिस्थित योगे ग्रहे अन्गे च सेवशीघ्रगतौ ग्नहेमं

दगते मन्दगात भयंशेषविकेसतिर्दूरस्थफाहुप ॥ इत्सर्यकनामयोगः स्यात् ॥ गयं इत्सर्यकयोगः पुरादुर्वेदीप्तिभा

श्रीकोयंफलदः मुशलविन्तरेस्ताख्याफलातेस्यवाडुस्यापीहभवेहयोमुखशिलेकंबूल

ऊलोयने स्वशौचेशुभदास्वहहकशुखेनआस्वनीभावरिभेनीनास्युः घटगृहस्योषपि

स्वंगेपयोन्याहस्थापने १५ इतिमुख्यमुस्यशिलादियोगचतुष्टयं ॥ ॥ शैः हास्ताफलदः कल्पना

कः गातिफलंस्तुभं ता द्विने तेलस्यान्मूलशिफालितेमितताः स्यात्स्यापफलाभव्तइदत्तं भवति गतमुस्यशिलेशुभं आतां

नविघ्यनुमुस्यशिलेस्तुभं भावि पूर्णसुभंभव तीति ॥ इष्ट एकराशिस्थितमन्दहभावाजेहुस्यशिलेभ्नजुस्यापि

हुस्यापितन्नराशिस्थितस्वान्तः हयोरेकराशिस्थितमुस्यशिलावत्तोमुस्यापिफलभवतीत्स्वाकं मूलनामयोगः ॥ ॥

Indira Gandhi National Centre for the Arts

११ अथवर्त्तमानमुत्थशिलोदाहरणं॥शीघ्रगतिग्रहश्चंद्रः ४।२१।२३ अल्पगतेर्ग्रहाद्रवेः ४।२८।३८ एकराशौ अंशैः ।७।१५।
ऊनः दीप्तांशमध्येस्तितेनमुत्थशिलयोगः चंद्रसूर्ययोः एष्यमुत्थशिलोदाहरणं॥शीघ्रगतिग्रहात् ।४।१७।६।अ।
ल्पगतिग्रहः सूर्यः ४।२८।३८ दीप्तांशाधिकभागैरधिकः। अतः सूर्यबुधयोरेष्यको मुत्थशिलयोगः भिन्नराशौ एष्य
मुत्थशिलोदाहरणं॥अंतिमांशस्थितशीघ्रगतेः सूर्यात् ४।२८।२९ द्वितीयराशिस्थितमंदगतिग्रहो भौमः ५।२।१० स्व

तिंशान्तेसुहृदो ग्रहेत्रतिथयः शत्रोस्त्रिवेदाबलं हद्देहेद्वं च दृक्काणकेनुदृह भव्यंशः षडंशोंशके ।उ
च्चेर्थोंमदशस्त्रनीचमुनिखं मध्येनुपाताद्बलं मुख्यं पंचसु पंचवर्गजमुतेः पादोत्र विंशोपकाः १६
नीचखेटोनरं षड्भाधिकं चेदर्कतस्त्यजेत् तदन्ववानवर्गभिर्भक्तास्ताजिकेतुंगजं बलं १७ इतिमु

दीप्तिभागमध्येस्ति अतः एष्यकं मुत्थशिलं। ईसराफयोगोदाहरणं।मंदगतिग्रहात् बुधात् ११ स्वपंचवर्गबलं॥
४।१७।६ शीघ्रगतिश्चंद्रः ।४।२१।२३। अधिकः अतस्तयोरीसराफः॥ अथ कंबूलयोगोदाहरणं॥ सूर्यः ४।२८।३८ शुक्रः ४।२६
।१५ अनयोर्मुत्थशिलमस्ति चंद्रः ४।२१।२३ सोप्यस्ति अतः कंबूलयोगः॥ इति योगत्रयोदाहरणं॥ अथैषां शुभाशुभमाह॥

Indira Gandhi National Centre for the Arts

के०वी०पं०
ना०३
११

स्वस्वमेषिदृशि॥ मिथुनस्थिताल्पसूर्यबोकोणः॥ बुधहोरैव शशलग्नस्थितोमेनहिस्वनिश्रुत फलेन स्वाहृ तृप्त बुधोस्व
हद्दे काण नवांशे नभगाः भवनफल रंकस्याचीचारि मिस्व॥ चैत्रहस्तत्रुक्ते नीचाः॥ भवन फलदा भद्र गुरु नवांशके पदि
मिनराशि स्थितीष विभनोन्ह रूपाना स्वर रुद्राविरव राशि स्य॥ तदर्धे कोण गुरुस्व शित्वास्यो मी भान तीत्व द्रये॥ १४
मरुफि पेण नाम भावनं॥ आयपंचकं च नभना हो॥ मिसद्रिति॥ स्वाम्य तिथोगमहह वि श हुलं॥ भूपाय
शुद्दे भिनाह्नेहति युपः॥ १८ पंचद्रदद्र प्रभुह्रे साद्दे सप्त॥ ३० भवरूस्ते अपंथ १५॥ ० भिन्न हृदा भप्रार्थ
सप्त॥ ३०भानुहद्दे पापा दृग्वयं॥ ११ भजनानः स्वद्रेकाण स्य द्रा॥ १० त्रि द्रेकाणि ५ १० भानु द्रेकाणे मन्तु
स्वनवांशे पद्दंशः॥ १० भिन्न नवांश सा हद्दे॥ २० भानु नवांशे भयादह्लव॥ १५ ठद्वे परवांशे वैद्यामद्द शा॥
निशतिः २० परमनैद्दे भुवं॥ १० मेषे तु नीचाना माले भनुपे सीद्दल॥ भनुपान्ति माह॥ नीचस्ते भांत रंकस्य
भनीचस्त्राहानं स्वार्थे भदृभात्त स्वराशि तेषि फलदा चकास्त॥ भ हद्देश्य पोष्य॥ षड्रा शिश्रुत्व भ्रमास्थिता ११
मेषे वर्षे शिशे हिं स्वयंवादः॥ भंग। कार्यो पंचानां नक्षि भीता कवं नाशिवेधा ता जिकृ शा स्वेत्थु गंडाक्ष्यजं वल भयशि॥

[illegible]	ज्ञ	ग	३०
१८	३	१५	४
६	१५	७	२
६	१०	५	१४
६	५	३६	[illegible]

Indira Gandhi National Centre for the Arts

१२ एवमनयारीत्यामुख्यंपंचरूपंचवर्गजमुतेःमुख्याःप्रधानाः पंचवर्गाः गृहउच्चहद्दात्रैराशिकमुसल्लहसंज्ञाः तेभ्यो।
जातानांबलानांपादयुतिरैक्यं तस्याःपादश्चतुर्थांशः अत्रपंचवर्गाविंशोपकाःविंशोपकात्मकंच लमित्यर्थः त्र्यंशोन
सप्तार्द्ध।२० त्र्येवबलेसतिग्रहःकनिष्ठबलः सप्तांशत्रयोदश १३।२० त्वेबलेमध्यबलं ततोधिके पूर्णमितिसर्वत्रज्ञे
यं। विंशतिविंशोपकानां त्रेधाविभागइतितत्वं॥ उदाहरणम्॥ ५।२४।५२।१२॥ रवेःशत्रोर्बुधस्यगृहेकन्यायां
तिष्ठति अतःशत्रुगृहे सार्द्धसप्तबलवाइत्युक्तत्वात्॥ सार्द्धसप्त ७।३० गृहेप्राप्ताः॥ नीचं ६ ।१०रवेरंतरं ०।१६॥
१७।४८। षड्भान्न्यूनमतोयथास्थितमेव अस्यलवाः॥ १६।१७।४८॥ नवभिर्भक्ताःजातंउच्चबलं १।४२ कन्यायांभौ
मस्यमित्रस्यहद्देशेअस्ति अतोजातं हद्दाबलं ७।३० बुधस्यशत्रोर्द्रेकाणेस्ति
॥अत्र त्रैराशिके बलं २।२० अत्ररविःस्वनवांशेस्ति अतोनवांशबलं ५।० पंचव
र्गाइति॥ २५।१२॥ अस्याःपादोजातः रवेःपंचवर्गीविंशोपकाः ६।३ एवंजाता
निसर्वेषांबलानि तत्युतिर्विंशोपकाश्च लिख्यंते॥ इतिपंचवर्गीबलाध्यायः १४
॥अथवर्षेशज्ञानार्थं पंचाधिकारिज्ञानं विवक्षुस्तत्रादौत्रैराशिकेश्वरमाह ॥

र	च	मं	बु	गु	शु	श	ग्रहाः
७ ३०	७ ३०	७ ३०	२५ ०	१५ ०	७ ३०	३ ४५	गृहबलं
१ ५२	१८ ४८	[illegible]	१७ २८	१६ ५२	३ ५८	६ ७	उच्चबलं
७ ३०	३ ४५	७ ३०	१५ ००	७ ३०	३ ४५	३ ४५	हद्दाबलं
२ ३०	५ ०	१० ०	३ ३०	२ ३०	५ ०	३ ३०	द्रेक्काणब
५ ०	३ ३०	१ १५	१ १५	३ ३०	१ १५	२ ३०	मुसल्लहब
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	योगः ॥:
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	विश्वा ४

॥ पंचवर्गीविंशोपकाः ॥

के॰ चौ॰ [illegible] वेज्यावित्ति॥ मिथाद्वेषु धनुर्धु [illegible] शिष्युला [illegible] ना हाधुनत्तनो वै वीभते [illegible] ल्लभन [illegible] नावदे निशे [illegible] निन [illegible] को ला॰
ता॰ प॰ [illegible] नीष्ल॰॥ [illegible] वा॥ वर्षेष्ठवेशात्तमध्येमे फलन्वे दिवा रानो [illegible] जौ नै राशिके [illegible] षे॥ इपेषु कोचन्द्रो मिथुने [illegible] नि
१३ वुधौ फक के [illegible] के मो मो दिवा रात्रौ नै राशिके [illegible] वितिस वं [illegible] तौ [illegible] सिंह [illegible] धनुषु [illegible] विपर [illegible] यो॥
॥ [illegible] ज्यौ स्तिल शोत्तगृ [illegible] निविदे [illegible] जौ चक्र [illegible] वा दे [illegible] धनु [illegible] पनत्तनौ वा॥
हर्निशा॰ [illegible] मिनौ॥ [illegible] तौ दारी [illegible] धनुर्ध [illegible] चापाजाग्र के [illegible] निशाख्ये॥
[illegible] ख्ये [illegible] भौ [illegible] था [illegible]॥ [illegible] निजे [illegible] ले॥
पिहि [illegible] रावि [illegible] अपं [illegible] पीपा [illegible] वे कोत्त [illegible]॥ ॥ [illegible] वधप्रदंडे
[illegible] रा [illegible] सुकर [illegible] दृष्टि केमो [illegible] को॥ [illegible]
[illegible] [illegible] पि [illegible] मर्दति [illegible]॥ [illegible] स्त्रिकाणि
[illegible] मिन [illegible] शा [illegible] दृष्टि [illegible] सर्पे [illegible] मि [illegible] मजे [illegible] पणि

Indira Gandhi National Centre for the Arts

१३ चंद्रो यद्राशौ वर्त्तते तद्राशिस्वाम्यधिकारी ॥ दिवा वर्षप्रवेशोस्ति अर्कभपतिः अर्कः सूर्यः यद्राशौ तद्राशौ तद्राश्यधिपति
रधिकारी ॥ जन्माब्दलग्नेंथिहेशाः जन्मलग्न वर्षलग्न मुंथास्वामिनः त्रैराशिकपतिश्च ॥ अत्र एषां पंचखस्तदां पंचाधि
कारिणां मध्ये वीर्याधिकः पंचवर्गीबलाधिकः लग्नदृक् लग्नं पश्यतीयः स ग्रहः अत्र वर्षे अब्देशः वर्षेशो भवति ॥ अ
स्य बलोन्यूनबलोपि दृष्टिसहितः दृष्टियुक् अब्देशः इति ॥ न्यूनबले दृष्टिसहितो वर्षेशो भवतीनान्यथेत्यर्थः ॥ साम्ये
सोब्देशोस्य बलोपि दृष्टिसहितः साम्यबलेपोधिदृक् दृक्साम्येह्नि रविर्निशीदुरसकेनौ
चेत्त्रिराशीश्वरः ॥ १९ ॥ ॥ इति त्रैराशिकेशादीनां मध्ये ब्देशविचारः ॥ ॥ ॥ ॥
बलेब्दपोः समानबलपः अधिकदृक् अधिकदृष्टियुक्तः स एव वर्षेशः ॥ दृक्साम्ये दृष्टिसाम्ये बलसाम्ये चाह्नि दि
वा वर्षप्रवेशे रविः ॥ निशि रात्रौ वर्षप्रवेशे इन्दुश्चंद्रो वर्षेशः ॥ असकृत् अस्तश्चेत् असकृत् असोरविः चंद्रो वा पं
चाधिकारिमध्ये नो चेत्तदा त्रिराशीश्वर एव वर्षेशो ज्ञेयः ॥ उदाहरणं ॥ जन्मलग्नस्वामी शुक्रः वर्षलग्नस्वामी शुक्रः
मुंथहेशः शुक्रः त्रैराशिकेशो बुधः ॥ दिवा सूर्याक्रांतराशीशो बुधः अत्र बुधस्य बलाधिक्याद्दृष्ट्याधिक्याच्च बुधस्य ॥

को०वी वर्षफलं ॥ इति अब्देशाधिकारः ॥ १९ ॥ अथ शुभाशुभमुथहामाह भैर्यशाहुत्ति ॥ जन्मतनोः जन्मलग्नस्य ये अंशा भागाः
गा०उ तत्र मुथहा यः अंशा भवंति ॥ सा मुथहा लेशरद्दभावामिह शाखस्ता भीमुगावा तथा स्यामी ऐन खा मिश्रिते मानथा
१२ फला न्विता न वलयुक्तेन शुभेन स्तुभवदहेण दृष्टा सा वानाद् भवद्रा भुमुथास्ता मिश्रानुणात याप भवहे पाशुभाहरा
वाता रद्दुषा भनिष्ट फलदा शुभाशुभयासद्भावे ॥ तनुधनसहजपंचमनवमदशमैकादशस्थाने स्थिता शुभफल
पैद्रा जन्मतनोः त्व एव मुथहायाः स्वेष्टा दृष्टाथ मुत्ता स्वामी ऐनास दृष्टितेन शुभेने दृष्ट्या यदाहुर
ते २१ सद्भावे शुभफल शुभा वेसति दुष्टफल युक्ता यान्नो किंचित् नपद्रहा वास्य तिरादुर
न्यगभावतः ॥ २२ ॥ इति शुभाशुभमुथहाधिकारः ॥ ॥ १९ ॥ दुष्टमुथाहुंथा ॥ अस्तति दुष्टभावे च
तुर्य वक्ष्य माण षष्ठ हादशभावे दुष्टफलं तु दृष्ट फलं दां पूर्वोक्तयुक्ता शुभभावे पूर्वोक्त शुभाभावा शुभादुष्ट भावे दुर्लिरे एव
धनिस्य नाति फलं नो किंचित शुभाशुभफलं नास्ति ॥ न १ धन २ स ३ बं ४ सु ५ धर्म ९ कर्म १० आये ११ इति लोकाशेतस्मानमा
शुभहादुष्टा अपना अन्यथा तीन सहजीत पंचम नवम दशमैकादशस्थानगा भावदृष्टा मातम भावे न शुभा शुभफल

Indira Gandhi National Centre for the Arts

दात्रीपूर्वोक्ताज्ञेया ॥ इतिमुथाशुभमुथहाविचारः ॥ १७ ॥ अथग्रहाणांशुभमध्याधमफलादेशनिर्णयमाह ॥ स्वर्क्षो
च्चेति ॥ योग्रहः स्वर्क्षोच्चे इष्टभव र्गगः स्वराशौस्वोच्चेमित्रद्वादशवर्गेस्थितः शुभग्रहदृष्टः शुभैर्मित्रैर्वा दृष्टः ॥ जयीति॰
ग्रहयोः परस्परंयुद्धेयः उदक् उत्तरदिक्स्थः सजयीतस्यसंज्ञा ॥ वर्षलग्नात धीत्र्यंकायगतः पंचमतृतीयनवमैकाद
शस्थानगतः सौम्यैः शुभग्रहैः मुथशिलीमुथशिलमस्यास्तीति मुथशिलीसोग्रहःस्य शालवानित्यर्थः ॥ पूर्णरू
स्वर्क्षोच्चेष्टभवर्गगः शुभसुहृद्दृष्टोजयीचोदक् धीपुत्र्यं ३ कार्य ५ १ १ गतोद्भात्मुथशिलीसौम्यै
र्बलीपूज्यदः ॥ सद्वर्गोत्तमहर्षगोद्विगुणवान्मध्योधमोष्टान्त्यषष्ठ ८ । १२ । ६ नीचेस्थोरिभगोजि
तोर्कखलयुग्वक्रीदृष्ट दोषसत ॥ २१ ॥ इतिहद्देशब्देशतनुपानांशुभमध्याधमफलादेशनि
र्णयः ॥ ॥ २२ कर्सपूर्णरुकदीप्तिर्यस्यसतथोक्तः प्रसन्नदीप्तिरित्यर्थः ॥ वर्गोत्तमहर्षगः स्वोराशिस्थनवांशोव
र्गोत्तमः ॥ हर्षस्थानानि पूर्वोक्तानि॰ तत्रस्थितएतैर्भेदैर्बलीपूर्णबलोग्रहो ज्ञेयः ॥ तस्यफलमाह॰ संनिति॰ सन् शुभफल
दः ॥ अर्धगुणवानुक्तभेदमध्यअर्द्धभेदाः प्राप्ताः तदामध्यः मध्यमफलदः ॥ अष्टांत्यषष्ठनीचे ॥ वर्षलग्नात् अष्टमद्वाद

जे॰ वी॰ प्रथमनाथमश्या नीचैनीचरस्य: अनुप भानुविंनः अरिभ गः यदुराशिस्थः शुद्धपाजित ः अथ सिंहकुम्भसंगनातः स्वल्प
ता॰ ३ हरवैः पाप्मेरु कः वक्रीवर्के आत्मः एताहशोन्नहो भयः स्थानेषु दर्शानदेशा रिपु अमवनु अम्बुभ कलदः ॥
१४ पशुभिन्नहार्णं शुभमभाथ धन कलनिर्णयः ॥ १७ ॥ अथ सहमान्याह प्रोघ्यो कैइति ॥ अर्के: सवोति भुतः चं
द्रात्रिवान पंभुवे गोस्ततिगोध्यः ॥ अन्यथा निमितभौमवर्षेभवे भोविपर्यासचंदः कृ घौत शोध्यः इतितवैज्ञोमयम् ॥
शोध्यार्को विधुतोन्यथा निशि तनुः शोध्या भवेत्तु स्मर्के तत्र लग्नं बुधः कुजाद्रक्ष गुरोः पुण्य
पनः स्वरलक्ष ॥ विद्यामर्थ्यं विधुरर्केर्भो शुक्र नभस्थान्य च पितृरविभानुः शनेर्मातुः विधार
श्च भौमसहमं भाजैतुवे ॥ २२ ॥ ॥ एतानि तनु शोध्य लग्नं योजनं पुण्यं शुद्ध्य सहमं भवेत् ...
... शोध्यः कर्मसहमं भवति ॥ ... सहमं ॥ ... विधुर्भर्क राम॰
शोध्यः विद्यासहमं ... शोध्य राज्यसहम ... पितृसहमं पितृव्यसहमं भवति ॥ विधौ ... १४
... शोध्यः मातृसहमं भवति ॥ ... शोध्य ... सहमं भवति ॥ १७ ॥ ॥ १८ ॥ ॥ १९ ॥ ॥

Indira Gandhi National Centre for the Arts

॥देवेज्यादिति॥ देवेज्यात् गुरोः कुजो भौमः शोध्यः दुश्चिकटकसहमं भवेत्॥ चंद्रात् बुधः शोध्यः बंधकसहमं भवे
त्॥ कुजात् भौमात् शनिः शोध्यः हितसद्मशत्रुसहमं भवेत् पुण्यतः पुण्यसहमात् कुजः भौमः शोध्यः शौर्यंपरा
क्रमसहमं भवेत् सुनिशं दिवारात्रौ वा वर्षप्रवेशे सुरगुरोः विधुश्चंद्रः शोध्यः पुत्राख्यं सहमं भवेत् एवमग्रेपि

॥देवेज्यात्कुसुतो भवेद्दुश्चिकटकं चन्द्राद्बुधो बंधकं स्याद्धितसद्म शनिः कुजादथ
भवेच्छौर्यं कुजः पुण्यतः॥ पुत्राख्यं सुनिशं विधुः सुरगुरोर्भ्रात्राख्यमार्किर्गुरो
र्लग्नाच्छीतगुरुर्नमांद्य सहमं स्वेशात्स्वभं द्रव्यकम् ॥ २३ ॥ ॥ २३ ॥ ॥

ज्ञेयं॥ दिवारात्रौ वर्षप्रवेशे शोध्यशोधकयोर्विपर्ययो नास्ति पाठक्रमेणैव ज्ञातव्यं॥ गुरोः आर्किः शनिः शोध्यः॥
भ्रात्राख्यं सहमं भवति लग्नात् सितगुरुश्चंद्रः शोध्यः मांद्यसहमं स्यात् स्वभं धनभवनं स्वेशात् धनभवनस्वामिनः
सकाशात् शोध्यं द्रव्यकं भवति॥ २०॥ ॥२०॥ ॥२०॥ ॥ २० ॥ ॥ २० ॥ ॥२०॥ ॥

॥ रुपसाद्यमिति० ॥ अथ सत्येः अ॰ ऋष्णा ॥ बंधुमात्रे ग्रनेः सितरुचि ऋक्षं ॥ ऋ॰ अ॰ मत्युसहमं भवति ॥ अगो ॥ शुक्रात् मा
र्किं॰ मात्रि ॥ श्लो ॥ अ॰ ८ दारं चिनाद्वसहमं भवति कुजात् भौमात् बुध॰ ऋ॰ अ॰ व्यापारसहमं भवति ॥ अथ अ॰ गुरुः से
का ॥ अर्के सूर्यः ॥ अ॰ पारदार्यं स्त्री सहमं भवति ॥ अथ सहमानां नामान्तः शुभाशुभफलमाह ॥ अथ देशे
ति० सहमं अथ देशे नवपैशे न सुतं सुतं ग्रहेन गनराशिस्वामिनासुतं देशे सहमानि लं सहमं स्वामिनासुतं सह एं वासह्निः
सत्यारुयं समस्तैः ग्रने: सितरुचि ऋक्षो दासहमा किं अर्थे गोत्रा पारं कुजतो बुधो ऋक्ष गुरुतो वै ॥ पार
दार्यं भवेत् ॥ ॥ अथ देशे न सुतं भवेन सहमं बाल्येशत स्या न्निमे सह्निर्वा सहमाधिपत्या कीर्ति
मेतान्यौपलभ्यतम् ॥ २४ ॥ ॥ इति सहमानि० ॥ ॥ १९ शुभग्रहैः वा युतं दृष्टं सतादृक्संबसहमं ॥
स्वाधिपस्य सहमस्वामिनः कि स्थितं सहमस्वामि इष्टं पुण्य इति इ व्य सहमं सैवं साध्यं नेष्ट हि नि वा स्थित सह मं
वर्णा ॥ वंशाल १३२ ॥ २५ ॥ ६ ॥ स्फुटं ५ ॥ २४ ॥ ५ ॥ १४ ॥ सोधिते से वं ७ ॥ २ ॥ ५० ॥ २० ॥ लग्नं ६ ॥ २३ ॥ १ ॥ ६ ॥ सुतं आगं पुण्यसह २५
ं २५ ॥ ५ ॥ ४२ एवं आलानि सर्वाणि लिख्यते ॥ २१ ॥ ॥ अथ दशानमनाय्यं कुर्यां दशादीनाह ॥ ॥ श्री ॥

भमिति ॥ उच्चपरनीचकस्थांलग्नस्थादीनां येल्पभागास्तेप्रथमकोष्ठे स्थाप्याः पुनः अवशिष्टानां मध्येयस्य अल्पभागा
स्तेद्वितीयकोष्ठकेस्थाप्याः ॥ पुनः अवशिष्टानां मध्येयस्य अल्पभागास्तेनतदग्रेस्थाप्याः ॥ एवमग्रेपिज्ञेयम् ॥ एवंद
शाक्रमोलेख्यः ॥ तत्तदनंतरं ऊर्ध्वोर्ध्वतः पात्याइत्यादि० तद्यथा० प्रथमायथागती एवं स्थाप्याः ॥ ततः प्रथमं द्विती
यात्द्वितीयं तृतीयादित्यक्रमेण पात्याः शोध्याः एके आचार्याः एतेंशाः नपात्याइति वदंति ॥ तदन्यमतेत्वत्रांगीकृ
तं यत्कोदयपरनीचकस्थांकशलवाः आवस्युस्तु ऊर्ध्वोर्ध्वतः पात्यानेकट्टमे पृथक्तत्वयुतिहृद्व
र्षद्युः ३६५।१५।३१।३० निघ्नादशाः ॥ साम्येंशेचेल्लिनोर्द्वयोः समबलेपूर्वाल्पभुक्तेदृशांते
शाःस्वेवक्वचिद्दहद्दशादिनहृताप्तंतद्दशास्तक्रमात् ॥ २५ ॥ इतिदशांतर्दशाक्रमः ॥ ॥
तत्रतेषांसांशाः पृथक्कुस्थाप्याः ॥ स्वयुतिहृद्वर्षनिघ्नाइति ॥ स्वपात्यांशाः तेषांयुतिर्योगः तेनहृत्तभक्ताः वर्षद्युः ॥
सौरवर्षदिवसाः ॥ ३६५ ॥ अथवासावनवर्षदिवसाः ॥ ३६५।१५।३१।३० ततः लब्धेनयुणकेननिघ्नागुणिताः पृथक्कु
स्वस्वपात्यांशाः दिनाद्याः स्वस्वदशाः स्युः साम्येति ॥ द्वयोरंशैर्भागैः साम्येसमत्वेसति बलिनः पंचवर्गीबलाधिक

स्यपूर्वमिपश्चात्दृश्यस्यानृहृष्टो गंगवकृते पंचमणिं भित्स्यस्याभिपश्यस्तभुवेके: नूमाते: पूर्वीदिशा देवा: ॥ वीरस्यद्यस्थां बर्णे
कृ गिरश्याभिपूर्वेमखुपस्यैा दृष्टाभ्रवेषा: ॥ तदृर्गेवषेणं वेश्याली न: स्वंगीलेत्तय ॥ स्वथमदृश्या हिना द्विगम्न
३५ दृशात्विपैवेश्शास्वलीमपस्पष्ट: ॥ स्वयंभींश्च ॥ तन्त्या ॥ प्या ॥ क्षर्षेशी गस्स्यांन्दिवस्यावेश्ना: ॥ कुलास्यनेषविकाये
न्या: विकरास्था नेपलानिर्योना नि ॥ विवलाः पञ्चाभानाः लब्धं कलाकृतमखं गफलासास्याभाना: लब्ध मंत्रोस्तुपे
स्य ॥ अंशर्षिशब्दकाः पश्चं ग्रापिशुणवं ॥ गृह्णमेी स्त्रानशाधिकास्य शुद्धा रश्यभिक्त वृषः ॥ शेगंरश्यपः ॥ ताहृषी
स्वर्गे हितीपदृश्याम वेश: ॥ एवं हिशीपदृश्यानवेश श्रालीन: स्वर्गे हिशी पूर्वस्याश्रिताभिपेज्यं ॥ तां चं रस्वर्गेत नीपर
शक्वेवश: ॥ एवमपैपि ॥ एवंपेज्ञनेव वैश्यवेशकालीनरख: शुद्धा: ॥ अंतिमवस्यैभवति ॥ तदशेर रदृश्या कृगम: ॥ स्तु
स्: अन्यथा पशु हृदति ॥ स्वस्यानपूरश्च बांदन प्रवेशं नमवे तावक्सम प्रदश्यां भपैश्र: ॥ लीनाव पंभिवे शावा ॥ न:
॥ दैगपन तावनद्यगद्विनति   पैग्पानि नविवपद्वेगनाति वाणवेशाद्वितीय दृश्यानेवश: ॥ स्वर्गे हिलीन ॥ गन्देव ॥ ग दू
भूगत्त हिलीदश ॥ हिला पिवेज्याति ॥ गशिवा मे ॥ गवनिवापूर्वे नवीपमदृश्यामवेश: ॥ एवमनेपि ॥ एवंपोज्ञेनं अपि
भवपैग वैश्वा दशा हि पक्काभ्याति मनदृश्यभ्रमंवश: ॥ स्तुह: अन्यथा अवच्छ: ॥   अ पांतर दृश्याधाय नमाह   ॥ ३५ ॥

Indira Gandhi National Centre for the Arts

॥तेंशाइति॥ ते पास्यांशाः स्वैक्यविहृद्दशादिभहताः स्वपास्यांशास्तेषामैक्येन योगेन हृतानि भक्तानि यानि दशादि।
नानि तेभ्यो यद्लब्धं तेन हता गुणिताः पृथक् पास्यांशाः अंतर्दशादिनाद्यास्युः एतदुक्तं भवति ग्रहस्य दशामानं पास्यां
शयोगेन भक्तं यल्लब्धं तेन पृथक् पास्यांशा गुणिता स्वदग्निमक्रमेण ज्ञेयं॥ उदाहरणम्॥ शुक्रः सर्वापेक्षया न्यू
नांशः अतो भंगशिंत्य ह्वाम यथं शुक्रस्यापितः २।४३।३६ ततो भौमः ४।४५।४६ ततो गुरुः ४।५७।१० ततश्चन्द्रः
७।३२।४५॥ ततो बुधः ७।४८।३१ ततो लग्नं १३।१।६ ततोर्कः २७।४२।१२ ततः शनिः २८।१८।११ अथ प्रथमं यथा
स्थितः शुक्रः पास्यांशाः २।४३।३६ ततः एते पास्यांशा भौममध्ये शोधिता जाता भौमपास्यांशाः २।२।१० एवं पूर्वांशा
अग्निममध्ये शोधिता जाताः॥ सर्वेषां पास्यांशाः गुरुः ०।१२।१४ चंद्रः २।३५।४५ बुधः ०।१५।२६। लग्नं १५॥ १२॥
५।०॥ सूर्यः १।४१।२ शनिः ३।३६।५६ एतेषां योगः २८।१८।११ अनेन वर्षमितिः ३६० भक्ता जातो गुणकः १२।४२।४३ अनेन शु
क्रस्य पास्यांशाः २।४३।३६ गुणिता जातानि शुक्रस्य दशादिनानि ३४।४०।१८ अथ पास्यांशयोगेन २८।१८।११ वर्षमिति
ः ३६५ १५।३१।३० भक्ता जातो गुणकः १२।५३।५१ अनेन शुक्रस्य पास्यांशाः २।४३।३६ गुणिता जातानि शुक्रस्य दशादि

केन्द्रीय
नाड्यः
१७ | मानि भू ॥ १७।४०॥ एवं नानाग्रहैः पांही नांगा: पासोशः सौर ग्रावन दृशा श्चा लिखितं ॥ अथ्याग्रदर्शो स्वाहर पम्मू ॥ शुक्रस्य
दृक्ष ३६।४०॥ ८ पार्श्वस्थ योगेन भाकास्य १६॥ १॥ जातो गुणकः ॥ १२॥ ७ अनेन शुक्रस्य पार्श्वांशा गुणिताः ॥ ॥ ॥
शुक्रस्य दृक्षा भ्रे शुक्रस्य बार्ईज ॥ ३।२७।३७॥ अथ बाम्यु क स्य बान दृक्ष ३।१३।७।५० पार्श्वांश योगेन २८।१६।१ भक्ता
जातो गुणकः ॥ १।१८॥ अनेन गुणिताः शुक्रस्य पार्श्वांशाः ज्ञाताः शुक्र दृक्षा भ्रे शुक्र सांतर ई शा ॥ १।४२ एवं नानाः शुक्रद
ग्रामध्ये सर्वे पार्श्वोस्ताय नाना पंतरं स्था लिखितं ॥ ॥ इति दृक्शांतर हू शा कर्म: ॥ ॥२३॥ ॥ ॥ ॥ २२ ॥

[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	
२	०	७	११	१०	१०	०	६	६	१	८	८	८	११	०	११	१०	३	०	८	राशि
५	५९	२३	१०	२६	२६	२२	२३	२३	३२	२६	४८	३०	४९	७	२	१४	२७	५९	१	अंश
५	५८	६	१०	५८	५८	५०	१५	५	४५	४७	[illegible]	५५	[illegible]	[illegible]	५३	४८	५५	५८	२	कला
४१	४४	४०	३६	८	८	१४	२२	२३	३८	४४	५	२४	[illegible]	[illegible]	[illegible]	४०	३२	४४	३६	विकला

सू	चं	मं	बु	गु	शु	श	रा	के	नक्षत्र०		सू	चं	मं	बु	गु	शु	श	रा	के	
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	० ० ०	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	० ० ०	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	० ०	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]
१७

॥ अथ स्वस्वादिदशामध्ये केषांअंतर्दशाः शुभा इत्याह ॥ जीवारेन्द्वइति ॥ इनात्सूर्यमारभ्यांतर्दशेशाः शुभाः ॥ तद्य
था ॥ जीवारेन्द्वः गुरुभौमचंद्राः रविदशायामंतर्दशेशाः शुभाः ॥ ऐंदवत्रयं ॥ इंदोरपत्यमैंदवो बुधः तस्मात्त्रयं
बुधगुरुशुक्राः चंद्रदशायामंतर्दशेशाः शुभाः ॥ इनेंदुसूर्यचंद्रौ भौमदशायामंतर्दशेशौ शुभौ ॥ भृग्विनेज्याः शु
जीवारेन्द्वऐंदवत्रयमिंनेंदू भृग्विनेज्याः सितेंद्वर्काज्ञेज्ययमा बुधत्रयमिनादंत
र्दशेशाः शुभाः ॥ ह्रस्वैकैकभयुक्तजन्मरविणा तुल्ये रवौ खेचरस्तन्वाद्यान्प्रतिमा
समुद्भमलवेड्भावांशपो चिंतयेत् ॥ २६ ॥ ॥ २६ ॥ ॥ २६ ॥ ॥ २६ ॥
क्रसूर्यगुरवः अंतर्दशेशाः बुधे दशायां शुभाः ॥ सितेंद्वर्काः शुक्रचन्द्रसूर्याः गुरुदशायामंतर्दशेशाः शुभाः ज्ञेज्ययमा
बुधगुरुशनयः ॥ शुक्रदशायामंतर्दशेशाः शुभाः ॥ बुधत्रयं बुधगुरुशुक्राः शनिदशायां मन्तर्दशेशाः शुभाः इतिसर्व
त्र संबंधः ॥ अनुक्ता अशुभा इत्यर्थः ॥ अथ मासप्रवेशज्ञानमाह ॥ ह्रस्वेति ॥ एकैकराशियुक्तजन्मकालीनसूर्येण
तुल्ये रवौ सूर्ये सति द्वितीयादिमासप्रवेशः स्यादिति ॥ प्रतिमासं खेचरान्ग्रहान् तन्वाद्यान् लग्नादिप्रभृतीन् द्वादशभावांश्च ॥

प्रवेशः स

Indira Gandhi National Centre for the Arts

कस्मा[illegible]

एतौ उभौ [illegible]

राशै[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]									[illegible]									[illegible]										[illegible]								
सु	मं	गु	[illegible]	बु	सु	[illegible]	[illegible]	[illegible]	सु	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	के·	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		सु	मं	गु	[illegible]	बु	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
५	६	६	७	६	६	३	४	१	३	२	[illegible]	२	१	१५	२	४	२४	[illegible]	[illegible]	०	०	३	४	[illegible]	[illegible]	२८		३	२	०	३	०	१७	२	४	[illegible]
५६	२६	२५	२३	०	२	१७	८	१४	२०	१९	११	१०	१८	[illegible]	२३	२५	५०	३७	२	[illegible]	५३	५५	२३	५०	१४	५०		५३	२१	४२	३३	१८	४५	५	[illegible]	३६
५१	३२	१९	३७	२७	३३	१८	५१	५२	२७	३१	४४	४०	४२	३८	४१	३९	३८	[illegible]	[illegible]	[illegible]	४६	२६	१६	[illegible]	४०	२१		५४	३६	[illegible]	३४	१०	७	३१	३८	५०
१२	३०	५१	३८	३३	४५	२२	५५	१																												

१९ पलात्मकं ग्राह्यं तत्फलं अवधिस्थवारादौ हीनं कार्यं न्यूने युक्तं कार्यं अवधिस्थवारादावित्यत्र संस्काररहितो वारघटिका
पलात्मकोऽवधेर्यो ग्राह्यः स यथा ॥ यस्मात् ग्रंथात् पंचांगः स्थितः सूर्यः साधितः तस्मात् ग्रंथात् अब्दपः साध्यः अवधि
स्थघटिका न ग्राह्याः कुतः यत्र ग्रामस्य पंचांगगता तद्ग्रामस्य देशांतरः चरसंस्कारस्य कृतत्वात् ताः मासप्रवेशकाले
स्थूलघटिका भवंति अतः सूक्ष्मघटिकानयनार्थं उपायः ॥ अब्दपे उदयांतरभुजफलचरदेशांतरसंस्काराः कार्याः ॥
सोऽब्दपः सूक्ष्मो भवति । तत्रादौ उदयांतरमाह ॥ यस्मिन् दिने यस्मिन् समये स्थूलमानेन मासप्रवेशो जातः तस्मिन् दिने ता
वति समये मध्यमो रविः कार्यः स अयनांशयुक्तः कार्यः ॥ तस्य भागाः कार्याः षड्भिर्भाज्याः फलं घटीफलात्मकम् उ
ग्राह्यं तदनंतरं मासप्रवेशकालीनसायनमध्यमसूर्ये यावंतो राशयस्तत्संख्यानां मेषाद्यारभ्य पलात्मकानामु
दयानां योगः कार्यः तदनंतरं सूर्यस्य भुक्तभागैः सूर्यस्य भोग्यराशेरुदयो गुण्यः त्रिंशद्भक्तः फलं राश्युदययोगे
युक्तं कार्यं षष्ट्या भक्तं घटिकाद्यं स्यात् तस्मिन् पूर्वघटिकाः शोध्याः शेषं धनसंज्ञकं उदयांतरं भवति ॥ यदा एता
सु पूर्वघटिकाः शोध्याः तदा विपरीताः शोध्याः शेषं घटिकात्मकं ऋणसंज्ञकं उदयांतरं भवति ॥ भुजस्फुटांतरं

Indira Gandhi National Centre for the Arts

को०वी० धनं चेत्तदा स्वस्पष्टघटिकासु ऋणं कार्यं ऋणं चेत्तदा धनं कार्यं ॥ अथ भुजफलमाह ॥ मासप्रवेशकालीनमध्यमसूर्यात् मंदफ
ता०ड० लं साध्यं ॥ तस्य कलाः कार्याः षष्ट्याधिकशतत्रयेण ३६० भाज्याः फलं घटिकाद्यं भुजफलसंज्ञकं भवति ॥ मंदफ
१९ लं धनं चेद्भुजफलं धनं ॥ ऋणं चेदृणं ॥ इदं भुजफलं धनं चेत्तदुदयांतरसंस्कृतास्पष्टघटिकासु ऋणं कार्यं ऋणं
चेद्धनं कार्यं ॥ अथ चरसंस्कारमाह ॥ मासप्रवेशकालीनमध्यमसूर्यात् यन्मंदफलमागतं तन्मध्यमसूर्ये
मध्यागतं धनर्णं देयं ॥ तस्मात्पलात्मकं चरमानीय षष्ट्याभुक्तं घटिकाद्यं कार्यं तत्तुल्यघटिकात्मकचरं स्वे
दयांतरभुजफलसंस्कृतघटिकासु धनं चेदृणं कार्यं ऋणं चेद्धनं कार्यं ॥ अथ देशांतरसंस्कारमाह ॥ पूर्व
ति देशांतरयोजनानि भवंति ॥ तानि चतुर्गुणितानि कार्याणि ॥ ते पलात्मकानि भवंति ॥ ततः पलात्मके दे
शांतरे धनं चेत् ॥ उदयांतरभुजफलचरसंस्कृतघटिकासु ऋणं कार्यं ऋणं चेत्तद्धनं कार्यं ॥ तत्फलचतुष्टयसंस्का रा०क०
रे कृते तात्कालिकस्पष्टघटिकाः स्पष्टा भवंति ॥ परं तु एतत्संस्कारचतुष्टयं मध्यजन्मकालीनसूर्यस्यावधिः संस्कारैः १९
संस्कृतो भवति ॥ तावद्धिः संस्कारैः स्वद्युः संस्कारस्य अवधिस्पष्टार्कमासप्रवेशार्कयोरंतरं यत् पूर्वं विद्वान्सरादिकृ

Indira Gandhi National Centre for the Arts

मागतंतस्य रेऽब्दपेऽक्तवत्तू हीनयुक्तं कार्यं॥ ततः मासप्रवेशेऽष्टस्म घटिकाभवंति तस्मिन्काले स्पष्टग्रहानु
त्पन्वादिभावांश्च पंचवर्गाश्च कार्याः॥ ततो मासेश्वरनिर्णयः॥ तद्यथा॥ मासलग्ने शमुंथेशत्रिराशीशदिनरात्री
शवर्षलग्नेश्वराणांमध्ये यः पंचवर्गीबलाधिकोमासलग्नं पश्यंति समासेश्वरो ज्ञेयः॥ बलादिसाम्येतु वर्षेश
वद्विचारणीयम्॥ उदाहरणम्॥ रविः ५।२५।४२।१२ एकराशियुक्तोजातोमासः प्रवेशार्कः ६।२५।४२।१२ कार्ति
ककृष्ण द्वितीया २ बुधेऽवधिस्थोऽर्कः ६।२३।४।१८ गतिः ६०।३० अनयोरंतरं ०।१।३७।५४ अस्यकलाः ९७।५४।
गतिकलाभिः ६०।३० भक्ताः सवर्णितौ भाज्यभाजकौ भाज्यः॥ ५८७४ भाजकः ३६३० भाजकेन हृते भाज्ये फलं।
दिनघटिकापलात्मकं १।३७।५ इदं अवधिस्थवार घटिकापलात्मके ४।३५।५४ युक्तं ६।१२।४९ कुतः।
एकराशियुक्तरवितः अवधिस्थसूर्यस्य न्यूनत्वात्॥ एवंजातः कार्तिककृष्णपंचम्यां भृगौ मध्यमोर्कः ६।२९।१३
५८ आभिर्घटिकाभिः॥ १२।४९॥ चालितो मासप्रवेशकालीनमध्यमोर्कः॥ ६।२९।२६।३५ अयनांशाः १८।८ युतः
७।१४।३५।३५। अस्य भागाः २२४।३५।३५ षड्भक्ताः लब्धं घटिकापलात्मकं ३७।२५ सायनसूर्यस्य भुक्तराशयः

के०वी० सम्म० नतुल्ले मेषादारभ्य पलान्मकोदयानां योगः २१२८ सूर्यस्य भुक्त पभुक्तभागैः १४।२४ भोग्यस्य च द्विष्टयो ३४७॥
ग्रा०उ० गुणितः ५०५४ त्रिंशद्भक्तः लब्धं १६८ उदययोगेन २१२ युक्तं २३०६ षष्टिभक्तं लब्धं घटिका ३८।२६ एतन्मध्येषु
२० र्यघटिकाः ३७।२५ शोधिताः शेषं धनसंज्ञकं उदयांतरं घटिकाद्यं तिथ्यो विपरीत भुक्तत्वात् जातं ऋणं ११ इदमव
यं ४।२५।४८ जातं उदयांतरसंस्कृतो व्ययः ४।२४।४३ अथ भुजफलमाह मासप्रवेशकालीन मध्यमरवीत ॥
ही।२६।१५ मंदफलं ऋणं ११४।४३ असकलाः १०२।४२ भाजकेन २६० भक्ताः लब्धं घटिकाद्यं ऋणं ०।१७ विपरी
तभुक्तिर्भुक्तत्वात्। जातं धनं ०।१७ इदं उदयांतरसंस्कृतेऽव्यये ४।२४।४३ युतं जातं उदयांतरभुजफलसंस्कृतोऽव्ययः
४।२५।०॥ अथ चरसंस्कारमाह॥ मंदफलसंस्कृतो व्ययः ६।२४।३१।१६ एभ्यः चरं धनं पलात्मकम् ६० षष्टिभक्तं
१।२० विपरीतभुक्तत्वात् जातं ऋणं १।२० इदं उदयांतरभुजफलसंस्कृताव्यये ४।३५।० रहितं जातं उदयांतरभुज ग्रं०
फलचरसंस्कृतः ४।३३।४०॥ ॥अथ देशांतरसंस्कारमाह॥ देशांतरयोजनानि ऋणानि १६ चतुर्थांशोनितानि। २०
जातानि पलानि १२ विपरीतभुक्तत्वात् जातानि धनानि १२ एतानि उदयांतरभुजफलचरसंस्कृताव्यये ४।३३।४०।

Indira Gandhi National Centre for the Arts

२१ सुतानिजातः उदयांतरभुजफलचरदेशांतरसंस्कृतोर्कस्य स्पष्टः ४।३३।५२ अवधिस्थार्कमासप्रवेशार्कयोरंतरा
त्सूर्येसाधितवारादिकमिदं १।१७।५ एकराशिभुक्तरवितः अवधिस्थस्य सूर्यस्य न्यूनत्वात्स्पष्टेर्के ४।३३।५२ सुतोजा
तोमासप्रवेशस्य सूक्ष्मकालः ६।१०।५ एवं जाते कार्तिककृष्णपंचम्यां भृगौ द्वितीयमासप्रवेशस्य सूक्ष्मघटिकाः १०।५७
एवमग्रेपिबोध्यं॥ एकग्रंथात्तु उभयोः साधनं चेत्तत्किमंतेतदा सूक्ष्मघटिकाः घटिकाः भवंति॥ अत एव विचार्य
ग्रंथभेदे सति संस्कारभेदे सति पंचांगोपरि मासप्रवेशानयनं क्रियते तदसुद्धम्॥ यस्मात्तु ग्रंथात् जन्मकालीनसू
र्यो यावद्भिः संस्कारैः संस्कृतो भवति॥ तावद्भिः संस्कारैः तस्मात्तु ग्रंथान्मासप्रवेशदिवसे सूर्यः साध्यः अनयोः स्व
काशात्स्थाः घटिकाः स्वाः सूक्ष्मघटिका भवंति॥ अथ दिनप्रवेश उच्यते॥ वर्षप्रवेशसमये एवं प्रथममासस्य
स्य प्रथमदिनस्य च प्रवेशः॥ वर्षप्रवेशसूर्ये एकैकांशयोगेन तत्तुल्यसूर्ये द्वितीयदिनप्रवेशो ज्ञेयः॥ ॥२६॥

तमाय मर्मेन रक्तालक्तानगाहः॥ लग्नेशि॥ लग्नेशांशः पतौ लग्ने पूर्ण कर्मा राम स्तिथिनी भोमयोर्मि थः परस्पर स्वं
लिहहदृ भवति॥ अथ धानतुलवेद स्वांशं यपै॥ तनुर्लग्नं स्वलग्नेन वांशस्थ सर्ई ईस्वामी स्वं धनभाव: समा स्थि
शांते सहजाहम्स्त्ते षां संज्ञ्योनवां मास्वामी नेमयोः स्वयं मैत्र्यं॥ अथदृष्टत्वहस्तुतिः चंद्रदृष्टियोगः॥ अथ चातो पनो
स्वयो॰ अथवाह दौ शुभैः शुभग्नहदृष्टौ हष्टौ नक्षा दृतिपादे हष्टौ दिलो॥ देहस्वा दिषु॥ देहः शारीरं स्वं धनं आदि

लग्नेशांशाय नीभिश्यतनुलवेदस्वांशं यपैयेजयो॥ स्वयं लिहदृष्टौ दृहस्तुतिरि होचुस्यो
पदस्यो नया॥ देहस्वादिषु सौख्यदो च विपरीतोभावहानि प्रदावर्षे षड्दृषु णो प्रकल्प्य
किलतौ मासे च विद्यात्फलं॥ २१॥ ॥ २२॥ ॥ शसकेन सहजादि पविनृहावारी रथना दिषु ॥ ४ ॥
सौख्य देोस्फुरवकार कौविपरीतौ परस्परवैरिणौ नीचस्यौ पापैर्दृष्टौ अस्तंगतौ तदाभावस्य हानि प्रदौ भाव॥ श्रीरामः
नाशकरौ भवतः॥ अदृष्टि॥ शुभदृष्टै पापदृष्टौ शुभासुभस्यानेचौ चतनक्षम र्थेषु णे अर्धफलदौ भवतः आग २१
तौ लग्नेशांशापतौ॰ अथवा तनुलवेदस्वांशं यपैभृकत्वं विसर्मं भवतौ फलं मासं शुभासुभं विद्यात्

२२

॥ अथ मासान्यतो वर्षशुभाशुभनिर्णयमाह ॥ यद्वर्षेइति ॥ यद्वर्षे यस्मिन् वर्षे अब्दयो वर्षस्वामी अतिबलः ॥ पं
चवर्गीबलमध्ये पूर्णबलः ॥ तथाब्दतनुपः वर्षलग्नस्वामी पूर्णबलः खेटाश्च खेटाः ग्रहाः अतिबलिनः ॥ इं थि
हासुथाशस्ता ॥ षष्टाष्टांत्यसप्तमस्थानानि त्रिकानि तदा तद्वर्षं शुभं शुभफलदम् ॥ अन्यथा वर्षे ग्रहाः निर्बलाः मुं
थादुष्टस्थानगा न तदा तद्वर्षं न शुभदं अशुभमित्यर्थः ॥ मिश्रेण शुभाशुभमिश्रितेन अब्दपेशवर्षलग्नेशमुंथाः

यद्वर्षेतिबलोऽब्दपोऽब्दतनुपः खेटाश्च सुस्थे थिहा तद्वर्षं शुभमन्यथात्वशुभदं मिश्रेण मिश्रं
वदेत् ॥ एतद्भावफलादिविस्तृतफलं स्यात्ताजिकोक्तं च यत्तत्खेटानां स्वदशासु तद्बलव
शादेवं फलं वार्षिकम् ॥ २८ ॥ इति सामान्यवर्षफलोपसंहारः ॥ ॥ २८ ॥ ॥ ० ॥

ग्रहाश्च येषां मध्ये कश्चित्पूर्णबलः कश्चिद्धीनबलः तदा मिश्रं शुभाशुभमिश्रं मध्यमं फलं वदेत् ॥ एतद्वर्षेषफ
लम् ॥ भावफलादिभावमुंथासहमफलादि विस्तृतफलं विशेषफलं तत्ताजिकोक्तं ताजिकशास्त्रोक्तं त
मम् ॥ खेटानां ग्रहाणां शुभाशुभफलं तद्बलवर्षशमात् पूर्णबले पूर्णं मध्यबले मध्यं हीनबले हीनं स्वस्व

Indira Gandhi National Centre for the Arts

के॰वी॰ स्तास्तुजेमनृ॥ स्तहमसुथाफलं न स्ता॥ मिश्रणात्कथनि॥ स्वसुनामकारेपवार्मिकं वर्षसंधिफलनिरूपितमि
ता॰प॰३० तिशेषः॥ २५॥ अथालंकारश्लोकमाह॥ इतीति॥ विश्वनरेरुः केशवः विमेष्ठुश्राल्लणेयुवरिष्टः केशवः केश
२२ वदैवज्ञः वर्षफलस्य पद्धतिं मार्गं बुद्धिवृद्धये पूर्वेभ्यः प्रकारेण व्याकरोत् कृतवान्॥ कस्मात्॥ अस्मज्जनेशांघ्रियुग
प्रसादतः॥ अस्मज्जनो मे तातः तस्येशः तस्मा धनज्ञानजनक मम स्वामी महादेवः॥ तस्यांघ्रियुगं चरणद्वयं तत्प्रसा

इति वर्षफलस्य पद्धतिं व्यास्मज्जनेशांघ्रियुगप्रसादतः॥ बहुशिष्यजनप्रबोधनीमकरोद्दिम
वरिष्ठकेशवः॥ २६॥ ॥ इति श्रीकेशवीताजकोक्तिसमाप्तः॥ ॥ ॥ ॥

दतः॥ कीदृशी॥ शिष्यशिष्यजनप्रबोधिनी शिष्या बालाः शिष्यजनाः अशिष्या शिष्यजनाः तेषां प्रबोधो ज्ञानं
यया॥ २६॥ अथ जन्मकाललग्नान्नेष्टकालाद्वर्षफलं कार्ये॥ तत्र मुथानयनं॥ स्वलग्नात् भंप्रमलग्नस्यैक सम॰
लिकाः स्वाद्भूहताः लब्धाब्दसंख्यादिकामुथा स्फुटा वर्षे मुथेभनेतुः २७॥ मन्मांगनयो वर्षे विलग्नतायो॥ १२
जन्माधिपः लग्नपतिः प्रकल्प्यः॥ तस्मेयलग्नात् मुथहाधिपः स्यात् सैवराशिपः पूर्ववदवचिन्त्यः॥ २८॥ ॥

Indira Gandhi National Centre for the Arts

॰बीव॥ ॥ग्रस्यार्थः॥ ॥प्रश्ने प्रश्नकाले॥ ॥इति श्रीमत्केशवदैवज्ञविरचिता वर्षफलपद्धतिः समाप्तः॥ ॥
॥ संवत १९२६ ॥ ॥ शाके १७९१॥ ॥ वैशाख कृष्ण॥ ॥१०॥ ॥भौमवासरे॥ लि॰ विश्वेश्वरउपाध्या॰॥
वाराणसीप्रसादस्यनियोगेन तु यत्नतः॥ काशीसंस्कृतमुद्रायामङ्कितोयं विचक्षणैः॥१॥ काश्यां त्रिपुरभैरवीस
न्निधौ श्री ३ युत बाबू कृष्णनारायणसिंहजीत्यभिधासुजो निकेतने काशीसंस्कृतमुद्रायन्त्रेङ्कितो यम्॥१॥ ॥

IGNCA RAR
ACC. No R-998

॥ इतिताजककेशवीसोदाहरणम् ॥

Indira Gandhi National
Centre for the Arts